

Parshat Ki Tisa: Was the Golden Calf Really Idol Worship?

1. שמות פרק כח

א וַיֵּרָא הָעָם, כִּי-בָשַׁשׁ מֹשֶׁה לְרַדֹּת מִן-הָהָר; וַיִּקְהַל הָעָם עַל-אֶהֱרֹן, וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו קוּם עֲשֵׂה-לָנוּ אֱלֹהִים אֲשֶׁר יֵלְכוּ לִפְנֵינוּ--כִּי-זֶה מֹשֶׁה הָאִישׁ אֲשֶׁר הָעֵלְנוּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם, לֹא יָדַעְנוּ מָה-הִיא לּוֹ. ב. וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם, אֶהֱרֹן, פָּרְקוּ נְזָמֵי הַזֶּהָב, אֲשֶׁר בְּאָזְנֵי נְשֵׁיכֶם בְּנֵיכֶם וּבְנֹתֵיכֶם; וְהִבִּיאוּ, אֵלַי. ג. וַיִּתְּפֹרְקוּ, כָּל-הָעָם, אֶת-נְזָמֵי הַזֶּהָב, אֲשֶׁר בְּאָזְנֵיהֶם; וַיָּבִיאוּ, אֶל-אֶהֱרֹן. ד. וַיִּקַּח מִיָּדָם, וַיִּצַר אֹתוֹ בַּחֶרֶט, וַיַּעֲשֶׂהוּ, עֵגֶל מִסֹּכָה; וַיֹּאמְרוּ--אֵלֶּה אֱלֹהֵיךָ יִשְׂרָאֵל, אֲשֶׁר הָעֵלְוֶךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם. ה. וַיֵּרָא אֶהֱרֹן, וַיֵּבֶן מִזְבֵּחַ לְפָנָיו; וַיִּקְרָא אֶהֱרֹן וַיֹּאמֶר, חַג לַיהוָה מָחָר. ו. וַיִּשְׁכַּיְמוּ, מִמַּחֲרָת, וַיַּעֲלוּ עֹלֹת, וַיִּגְשׁוּ שְׂלָמִים; וַיִּשָּׁב הָעָם לֶאֱכֹל וְשִׁתּוֹ, וַיִּקְמוּ לְצַחֵק.

2. סנהדרין דף סג

א"ר יוחנן אלמלא וי"ו שבהעלוך נתחייבו רשעיהם של ישראל כלייה. כתנאי אחרים אומרים אלמלא וי"ו שבהעלוך נתחייבו רשעיהם של ישראל כלייה. אמר לו ר"ש בן יוחאי והלא כל המשתף שם שמים ודבר אחר נעקר מן העולם שנאמר (שמות כב, יט) בלתי לה לבדו אלא מה תלמוד לומר (שמות לב, ד) אשר העלוך שאיוו אלוהות הרבה:

With regard to the aforementioned verse, **Rabbi Yoḥanan says: Were it not for the *vav* in the term: “Which brought you up [*he’elukha*],”** giving it a plural form, **the haters of the Jewish people**, a euphemism used to refer to the Jewish people themselves, **would have been sentenced to destruction** for their idol worship. Since they recognized that God had taken them out of Egypt, and thought that He had merely made the golden calf His partner, the Jewish people were spared.

The Gemara comments: Rabbi Yoḥanan’s opinion is **like** one side of the following dispute between ***tanna’im*: Others say: Were it not for the *vav* in the term: “Which brought you up [*he’elukha*],” the haters of the Jewish people would have been sentenced to destruction. Rabbi Shimon ben Yoḥai to him: But isn’t anyone who links the name of Heaven and something else, a euphemism for an idol, uprooted from the world? As it is stated: “He who sacrifices to the gods, save to the Lord only, shall be utterly destroyed” (Exodus 22:19). The fact that the Jewish people included God in their idolatrous statement could not have saved them from destruction. Rather, what is the meaning when the verse states: “Which brought you up” in the plural? The verse teaches that the Jewish people desired many gods; they were not satisfied with the golden calf alone.**

3. רש"י

אשר ילכו לפנינו –אלוהות הרבה איוו להם.
כי זה משה האיש –דמות משה הראה להם השטן שנושאין אותו באויר רקיע השמים.
אשר העלנו מארץ מצרים –והיה מורה לנו דרך נעלה בה, עתה צריכין הן לאלוהות אשר ילכו לפניהם.

4. בכור שור

עשה לנו אלהים – שופט ודיין, מנהיג ודבר, כמו נתתיך אלהים לפרעה ([שמות ז'א](#)), וכמו עד האלהים יבא דבר שניהם ([שמות כ"ב:ח](#)). וחס ושלום לא נתכוונו לע"ז. ונתינת הטעם מוכיח, דקאמרי: כי זה משה האיש, אלמא דבמקום משה רצו להעמידו. ומה שאמר דוד וימירו {את} כבודם בתבנית שור אוכל עשב ([תהלים ק"ו:כ](#)), הכי קאמר: שהמירו כבודם – משה שעשה לו הקב"ה ניסים ונפלאות על ידו, בתבנית שור. וישתחו למסכה ([תהלים ק"ו:י"ט](#)) – לכבדה, ולא לשם עבודה זרה.

5. רד"ק מלכים א' פרק יב

למה עגל? אמר להם: הלא אהרן עשה לישראל עגל להשרות השכינה בו במקום משה שלא היה להם, גם אתם עתה שאין לכם מקום השכינה שהוא ירושלם, נעשה עגל במקומו להשרות שכינה בו, לפיכך אמר: אלה אלהיך ישראל אשר העלוך מארץ מצרים כמו שאמר בעגל המדבר, כי לא היתה כוונתו לעבודת גילולים.

6. כוזרי

אז גברה המחשבה הרעה על קצת ההמון ההוא הגדול והתחילו המון העם להחלק מחלקות ומרבים העצות והמחשבות עד שנגצטרכו מהם אנשים לבקש נעבד מרגש יכונו נגדו כשאר האמות, מבלי שיכחשו באלהות מוציאים ממצרים, אבל – שיהיה מנח להם להקביל אליו, כשיספרו נפלאות אלהיהם, כאשר עשו הפלשתים בארון שאמרו כי האלהים שם, וכאשר אנהנו עושים בשמים ובכל דבר שאנו יודעים שתנועתו אמנם היא בחפץ האלהים מבלי מקרה ולא רצון אדם ולא טבע. וחסאתם היתה בציר אשר נאסר עליהם ושיחסו ענין אלהי אל מה שעשו בידם ורצונם מבלי מצות האלהים...

7. AIHaTorah.org

As the nation was not a homogeneous group, it is possible that while some people viewed the Calf as an alternative god, others believed that it was simply a tangible representation of Hashem and yet others looked to it to guide them in their travels.

8. עבודה זרה ד:

וא"ר יהושע בן לוי לא עשו ישראל את העגל אלא ליתן פתחון פה לבעלי תשובה שנאמר ([דברים ה, כה](#)) מי יתן והיה לבבם זה להם ליראה אותי כל הימים וגו' והיינו דא"ר יוחנן משום ר"ש בן יוחאי לא דוד ראוי לאותו מעשה ולא ישראל ראוי לאותו מעשה לא דוד ראוי לאותו מעשה דכתיב ([תהלים קט, כב](#)) ולבי חלל בקרבי ולא ישראל ראוי לאותו מעשה דכתיב מי יתן והיה לבבם זה להם ליראה אותי כל הימים אלא למה עשו

And [Rabbi Yehoshua ben Levi](#) says: The [Jewish people](#) fashioned the Golden Calf (see [Exodus, chapter 32](#)) **only to give a claim to penitents, as it is stated** after the revelation at Sinai: **“Who would give that they had such a heart as this always, to fear Me, and keep all My commandments, that it might be good for them, and with their children forever”** ([Deuteronomy 5:25](#)). If the nation was truly at such a lofty spiritual state, how could they worship the Golden Calf? Rather, their sin occurred so that it would be made clear that one can repent for any sin, as even a sin as severe as the Golden Calf was forgiven.

**וַיְהִי כֹאֲשֶׁר קָרַב אֶל־הַמַּחֲנֶה וַיֵּרָא אֶת־הָעֵגֹל וּמַחֲלַת וַיִּחַר־אַף מֹשֶׁה וַיִּשְׁלַךְ מִיָּדוֹ אֶת־
הַלַּחַת וַיִּשְׂבֵּר אֹתָם תַּחַת הַקֶּרֶ: וַיֵּרָא אֶת הָעֵגֹל וּמַחֲלַת, וַיִּחַר אֵף מֹשֶׁה – כַּשֶּׂרָאָה שֶׁהָיוּ
שִׂמְחִים בְּקִלְקוּל שַׁעֲשׂוּ, כַּעֲנִין "כִּי רַעַתְכִי אֵז תַּעֲלִזִי" (יִרְמִיָּהוּ י"א:ט"ו), וּבַזֶּה הִתְקַצַּף וְנוֹאֵשׁ
שִׂיכּוֹל לַתִּקּוּן הַמַּעֲוֹת בְּאוֹפֵן שִׂיחֲזָרוּ לַתְּמוֹתָם וַיְהִיו רְאוּיִים לְאוֹתָן הַלּוּחוֹת.**

10. שלחן ערוך אורח חיים סימן תרצז

יום י"ד וט"ו שבאדר ראשון אין נופלים על פניהם ואין אומרים מזמור יענך ה' ביום צרה. ואסורים בהספד ותענית. אבל שאר דברים אין נוהגים בהם וי"א דאף בהספד ותענית מותרים:

הגה והמנהג כסברא ראשונה.

י"א שחייב להרבות במשתה ושמחה בי"ד שבאדר ראשון (טור בשם הרי"ף) ואין נוהגין בן מ"מ ירבה קצת בסעודה כדי לצאת ידי המחמירים (הג"מ בשם סמ"ק) וטוב לב משתה תמיד:

11. משנה ברורה

ה. מכל מקום ירבה וכו' -- בהגהת תשב"ץ כתב דיש להרבות ורבינו יחיאל מפריש רגיל להרבות ולהזמין ב"א וזהו שסיים הרמ"א משתה תמיד היינו שטוב להרבות לכבוד הנס שנעשה בעתים הללו: